
Сто років із дня народження Віктора Кнаппа

Нещодавно виповнилося сто років із дня народження Віктора Кнаппа, якого вважають найвидатнішим чеським ученим-юристом другої половини ХХ ст. Він був визнаним фахівцем у галузі цивільного права, порівняльного правознавства, теорії та філософії права.

Віктор Кнапп народився у Празі 18 грудня 1913 р. У 1932 р. вступив, а 1936 р. закінчив юридичний факультет Карлового університету в Празі. У 1936–1937 і у 1945–1949 рр. навчався на історико-соціологічному відділенні філософського факультету цього ж університету. Також у 1930-х рр. був співробітником видавництва «Сфінкс» і газети «Literární noviny» у Празі. У 1937–1939 рр. служив у чеській армії. Під час Другої світової війни значна частина його родини загинула від рук нацистів через своє єврейське походження. У 1948 р. став доцентом адміністративного права у Вищій школі політичних і соціальних наук у Празі, а у 1951 р. – професором і завідувачем кафедри цивільного права на юридичному факультеті Карлового університету, де викладав аж до 1990 р., коли перейшов до Західночеського університету в Пльзені.

Був членом Комуністичної партії Чехословаччини, перебував на державній службі – у 1948–1954 рр. очолював політичний департамент Канцелярії Президента К. Готтвальда. Також у 1948–1950 рр. був членом Комісії цивільного

права, очолював Підкомісію з речового права, став одним із головних розробників Цивільного кодексу Чехословаччини у 1950 р.

У 1952 р. обраний членом-кореспондентом новоствореної АН Чехословаччини, засновником і директором Інституту держави і права АН ЧРСПР. У 1962 р. став академіком АН Чехословаччини. Також у 50–60-х рр. був чехословацьким представником у ЮНЕСКО.

У 1964–1968 рр. був депутатом парламенту – Національної Асамблеї Чехословаччини, а у 1969 р. обраний до новоствореної Федеральної Асамблеї. У 1968 р. як голова Комітету з конституційних і законодавчих питань Національної Асамблеї став головним розробником Акта про Чехословацьку Федерацію. Під час радянської окупації в 1968 р. був виключений із партії, а пізніше, у 1971 р., залишив Федеральну Асамблею, у 1973 р. пішов із посади директора Інституту держави і права.

У 1970–1980-х рр. працював як запрошений професор, насамперед у французьких університетах, а також у Австрії, Італії, Німеччині, Великій Британії.

У 1990 р. обраний віце-президентом АН Чехословаччини, став членом Законодавчої Ради при Уряді, брав участь у оновленні Конституції Чехословаччини, готував проект змін до Цивільного кодексу Чехословаччини у 1991 р.

Віктор Кнапп помер 29 червня 1996 р. у Празі.

Він був одним із засновників юридичної кібернетики. Розробляв питання класифікації правових систем, теорії порівняльного методу. Був одним із наукових редакторів і основних авторів перших томів «Міжнародної енциклопедії порівняльного права» починаючи з 1972 р. Є автором книг: «Проблеми нацистської філософії права» (1947), «Право власності у народній демократії» (1953), «Підручник цивільного і сімейного права» у 3 т. (1953–1954), «Предмет і система чехословацького соціалістичного

цивільного права» (1959), «Можливості використання кібернетичних методів у праві» (1963), «Філософські проблеми соціалістичного права» (1967), «Теорія права» (1995), «Великі правові системи. Вступ до порівняльного правознавства» (1996).

Матеріал підготував:

О. Кресін, керівник Центру порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, головний науковий співробітник відділу зв'язків з державними органами і міжнародними організаціями НАПрН України, кандидат юридичних наук, доцент